



9.12.2025

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta

Lausunto valtiovarainvaliokunnan mietinnöstä koskien vuoden 2026 talousarvioesitystä

Lausuntonaan valtiovarainvaliokunnan I-käsittelyssä valmistuneesta, valtion vuoden 2026 talousarvioesitystä koskevasta mietinnöstä valtiovarainministeriö esittää seuraavaa.

Talouden ja julkisen talouden näkymät

Hallituksen talousarvioesitys perustuu valtiovarainministeriön syyskuussa julkaisemaan Taloudelliseen katsaukseen, jossa bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan 1,0 prosenttia vuonna 2025 ja 1,4 prosenttia vuonna 2026. Tuoreimman tiedon perusteella kotimainen kysyntä on kehittynyt ennakoitua heikommin ja bruttokansantuotteen kasvu tulee vuonna 2025 jäämään ennustettua alemmaksi.

Syyskuun Taloudellisessa katsauksessa julkisyhteisöjen alijäämäksi ennustetaan 4,3 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen vuonna 2025, josta se pienenee 3,6 prosenttiin vuonna 2026. Julkisyhteisöjen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen nousee vuonna 2025 lähes 87 prosenttiin ja vuonna 2026 noin 88,5 prosenttiin.

Valtiovarainministeriön uusi kokonaistaloudellinen ennuste julkaistaan torstaina 18. joulukuuta.

Arvio valtion nettolainanoton tarpeesta vuonna 2025

Vuoden 2025 kolmannessa lisätalousarviossa arvioitu, budjetoidun mukainen nimellisarvoinen nettolainanoton tarve on 14,3 mrd. euroa¹. Alustavien tietojen mukaan toteutuva nettolainanotto tulee olemaan noin 17 mrd. euron tasolla, eli merkittävästi suurempi kuin budjetoidun perusteella arvioitu. Eron taustalla ovat

¹ Kolmannen lisätalousarvion mukainen budjetoitu nettolainanotto on 13,3 mrd. euroa, minkä lisäksi nettomääräisten emissiotappioiden arvioitiin kasvattavan nimellisarvoista nettolainanoton tarvetta n. 1,0 mrd. eurolla.

etenkin velanhallinnasta johtuvat erät (voimakkaasti kasvaneet käteisvakuudet). Valtiokonttori tekee päätöksen lopullisesta nettolainanotosta myöhemmin joulukuussa.

Vuoden 2025 velanoton tarkentuminen vaikuttaa myös siihen, mikä arvioidaan olevan valtion velan taso vuoden 2026 lopussa. Valtiovarainministeriön 18. joulukuuta julkaistavassa uudessa kokonaistaloudellisessa ennusteessa huomioidaan muiden ennusteeseen vaikuttavien tekijöiden lisäksi puutuville osin tarkentuneet vuoden 2025 velkatiedot.

Huomiot yleisperusteluista

Valiokunnan yleisperusteluiden luonnos ei ollut vielä valmistunut tätä lausuntoa kirjoitettaessa, joten ministeriö toimittaa valiokunnan sihteeristölle mahdolliset tekniset huomionsa pian luonnoksen kommentoitavaksi saatuaan. Muilta osin ministeriö on toimittanut tekniset korjausehdotuksensa valiokunnan sihteeristölle.

Huomiot hallinnonaloja koskevista valiokuntaperusteluista

Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota mietintöluonnoksessa Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen rahoituksesta todettuun ja siihen, että Venäjän hyökättyä Ukrainain momentin 27.10.50 *Maanpuolustus- ja veteraanijärjestöjen toiminnan tukeminen* määrärahan tähänastiset korotukset ovat mahdollistaneet puolustusministeriön Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle (MPK) myöntämän valtionavun kasvattamisen sotaa edeltäneestä 4,4 milj. eurosta (v. 2021) kuluvan vuoden 9,4 milj. euroon. Puolustusministeriöstä saadun arvion mukaan hallituksen esitykseen täydentäväksi talousarvioksi vuodelle 2026 sisältynyt 0,8 milj. euron suuruinen siirto momentilta 27.10.18 *Puolustusmateriaalihankinnat* mahdollistaisi koulutuksen nykytason ylläpitämisen. Kun määrärahoja koulutukseen on jo tähän mennessä voimakkaasti lisätty, on tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että koulutuksen sisältö ja sen kohdentuminen palvelee parhaalla mahdollisella tavalla Puolustusvoimien tarpeita reserviläisten taitojen ylläpidossa ja kehittämisessä liittyen heidän sodanajan tehtäviinsä. Koulutustoimintaa ja sen vaikuttavuutta arvioitaessa onkin tarpeen kiinnittää huomiota myös muihin mittareihin kuin esim. koulutusvuorokausien lukumäärään.

Valtiovarainvaliokunta on saamansa selvityksen perusteella päätenyt mietintöluonnoksessaan lisäämään talousarvioon momentin 32.30.50 *Valtionavustus nuorten rekrytointitukeen*, jolle myönnettäisiin 30 miljoonaa euroa. Samanaikaisesti vuoden 2025 talousarviossa (III lisätalousarvio) myönnetty kaksivuotinen siirtomääräraha peruttaisiin. Valiokunta esittää perusteluina maksatusprosessin sujuvuuden myös niiden työllistymisjaksojen kohdalla, jotka toteutuvat loppuvuonna 2026. Kyseessä on uusi kokonaisuus, joka on käynnistymässä vuonna 2026, joten tätä taustaa vasten muutosta voidaan pitää

perusteltuna. Mikäli kyse olisi pelkästään maksatusprosessiin liittyvästä määrärahan käyttöajan mahdollisesta pidentämisestä, muutosta olisi perusteltua käsitellä normaalisti osana vuoden 2026 lisätalousarvioprosessia.

Tarkennuksia määrärahoihin - neuvottelutulos EU:n vuoden 2026 talousarviosta ja harkinnanvarainen kuntoutus

Valtiovarainministeriö ehdottaa momentin *28.92.69 Maksut Euroopan unionille* määrärahaa vähennettäväksi 50 milj. euroa hallituksen vuoden 2026 talousarvioesityksessä esitettyyn 2 783 milj. euroon nähden. Marraskuisen EU-budjettisovun mukainen arvio Suomen maksuista vuonna 2026 on 2 601 milj. euroa, kun huomioidaan aiempien vuosien mukautukset. Momentin määrärahassa tulee kuitenkin varautua vuoden 2025 talousarvion toteuman perusteella annettavaan EU:n lisätalousarvioesitykseen, joka voi kasvattaa (tai laskea) Suomen maksuja. Viimeisten neljän vuoden aikana EU:n lisätalousarvioiden vaikutus jäsenmaksuihin on ollut vuositasolla +156 milj. euron ja -208 milj. euron välillä.

Lisäksi valtiovarainministeriö ehdottaa, että momentilta *33.30.60 Valtion osuus sairavakuutuslaista johtuvista menoista* voidaan vähentää 1,6 milj. euroa harkinnanvaraiseen kuntoutukseen varatuista määrärahoista. Vähennys liittyy sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan ehdottamiin muutoksiin toimeentulotuki uudistukseen (HE 116/2025). Muutoksen myötä omaishoitajien ansiotulovähennys pienentää uudistuksella tavoiteltavia säästöjä.

Valtiovarainministeri

Riikka Purra

Osastopäällikkö,
budjettipäällikkö

Mika Niemelä

